

Huszti Péter

„Az unokák legyőzték a Shakespeare-összest”

Sok remek szereppel ajándékozta meg a közönséget, ám egy ideje nem találkozhattunk játékaival a színházakban. Vajon miért vonult vissza? Erről is beszélgettünk vele régi jó ismerőse, Szegő András.

– Amikor nemrég befejezted az önéletrajzod megírását, mit éreztél? Megnyugvást, hogy tisztáztál magaddal sok mindent, vagy zaklatottságot, hogy kénytelen voltál szembesülni a megoldatlan problémákkal, amiket addig elúzni próbáltál vagy lezártak hittél?

– Nagy megnyugvást. Lassan írtam, mindent ellenőriztem, mindenek utánanézttem, nehogy megcsaljanak az emlékeim, vagy tudat alatt megpróbáljak önmagamnak felmentést adni hibáimra, melléfogásaimra, tévedéseimre. A magam múltját, életét kerestem, és végtelen boldogsággal töltött el, hogy visszatért a Trombitás utca környéke, anyám mondatai, nővérem szavai, hangulatok, színek, ízek, illatok, fények, készülődések, szerepek, előadások, emberek, akik már nincsenek közöttünk, akik annyira meghatározók voltak, és azok a mai napig is számomra. Ismét megjelentek nekem, tudtam velük beszélgetni, csodálatos közös emlékeket felidézni...

– Ám ugyanígy nyilván szembesülnöd kellett kudarccokkal, fájdalmakkal, veszteségekkel is.

– Igen... Sajnos nem lehet válogatni. Ezek is mind megtörténtek, és ezeket is mind megírtam. Ami igazán békét adott a lelkemnek, hogy bár sok hülyeséget, meggondolatlanságot követtem el, de olyat nem, ami miatt most szégyellnem kellene magam.

– Mi volna olyan, amit most szégyelnél?

– Ha ártottam volna. Azt nem tudnám elszámolni magammal. De senkinek, sem barátnak, sem kollégának nem ártottam. Volt, hogy megszüntek kapcsolatok, de akkor sem gyűlölködéssel, haraggal vagy bosszúvágygal.

– Ennyire jószágos ember vagy?

– Ember vagyok. Olyan ember, akiből hiányzik az irigység. Talán anyámtól hoztam. Ő valóságos angyal volt. Nagyon nehéz élete volt. Hajnalban

ment el minden nap dolgozni, aztán megjött, és folytatta otthon, de soha nem panaszkodott a sorára. Pedig volt háború, apám elhagyta, sokszor éhezünk, de nem hordozta magában a keserűséget. Lezárt mindent, ami rossz volt, és hittel, reménnyel kezdett minden napot.

– Volt olyan, amit nem kérdeztem meg tőle?

– A temetéséről jövet döbbsentem rá, hogy nagyon sok dolgot nem beszéltünk meg, és nincs is már senki, akitől megkérdezhetném... Róla, életéről, milyen volt, amikor apámmal még boldogok voltak, tényleg nem fájt-e az a sok méltatlanság, ami történt veled, de nem mutatta. Valahogy túlon túl szemérmes volt a kapcsolatunk. Ő sem mondott el nekem sok mindent, én sem tárulkoztam ki neki, például iskolás szerelmeimről, barátságaimról nemigen beszéltem. Később is magánügynek tekintette, hogy mit gondolok egy-egy szerepemről, előadásról. Soha nem viselkedett színházi anyaként, megnézte a darabokat, amikben játszottam, de utána nem jött hátra ömlengeni, még csak nem is gratulált. Ha volt valami mondanója, arról is később esett szó, otthon. Például megkérdezte, hogy az Othellóban Emília miért nem szólt, hogy tudja, hol is van Desdemona kendője. Egyébként éreztem, hogy nagyon büszke rám, de nem ajnározott. Ezt a szemérmességet én is vittem magammal. Ez alkat, és nem kor kérdése. Pécsi Sanyi bácsi például 49 évesen Sanyi bácsiként halt meg, ő volt mindannyiunk Sanyi bácsija. És rendezhettem még Tolnay Klárit, aki nyolcvan felül is úgy izgult színrelépés előtt, mintha éppenséggel kezdő lenne, pedig ő aztán mindent tudott a szakmáról.

– Visszagondolva az életedre sokszor döbbsentem rá arra, hogy lényegtelen dolgokat valamikor milyen fontosnak tartottam, és lényeges dolgok felett milyen könnyeden átsiklottam. Sokszor meg is ijedsz, hogy indulatból mekkorákat tudtam véteni...

– Persze hogy voltak nekem is tévedéseim, nem is egyszer, de úgy vagyok vele, hogy a nem fontos dolgok szépen leperegnek rólam. Elhagyom ezeket, nem mérgezem az emlékümmel magamat. A nem lényeges szerepek is átfolynak rajtam, ugyanakkor a lényegesek belém rögzülnek. Az Éjjeli menedékhelyben szerepem szerint azon töprengök, valójában van-e Isten. Lukát Pécsi Sanyi bácsi játszotta, és mindmáig felejthetetlen számomra, amint azt mondja: ha hiszel benne, akkor van, ha nem hiszel benne, akkor nincs. Azóta is ez életem vezérelve. Ha hiszel egy szerepben, előadásban, feladatban, akkor meglesz, ha nem hiszel benne, akkor szertefoszlik. Mindig hittem a családban, a szeretetben, a színházban, a barátságban, és ezek mind alapkövei voltak az életemnek. Amikor pedig egy pillanatig sem hittem, hogy alkalmas vezetője volnék a Nemzeti Színháznak, de belekényszerültem egy kínos helyzetbe, két hét után le is mondtam.

Ugyanakkor két cikluson keresztül közmegegyezésre vezettem a főiskolát, pedig ez bonyolultabb feladat volt, mint a Nemzeti. Abban hittem, ebben pedig nem. Ennyi a különbség. Ha hiszek, akkor van, ha nem hiszek, akkor nincs...

– Elégedett vagy az életeddel?

– Elmondtam mindent, amit színészként, rendezőként, tanárként, apaként, férjként, barátként el kellett mondanom, megtettem mindent, ami a tehetségemből, képességeimből futotta. Hogy sok vagy kevés, azt nem tudom megítélni, de meglehetősen szorgalmas voltam.

– Ez nagy érzés lehet...

– Jó érzés, igen. Ami különösen szép a színészetben, hogy szerepeim révén sok más sorsot is végigélhettem, olyanokat is, amilyenekre egyébként biztosan nem lettem volna képes. Nem valószínű, hogy tudtam volna esetenként olyan bátor, vakmerő, önfeláldozó lenni, mint az alakításaimban. Én ezeket mind komolyan vettem, és úgy érzem, nagyrészt jó is voltam.

– Mit jelent az, hogy jó voltál?

– Hittel tudtam csinálni, és ezáltal hiteles is voltam a szerepeimben. Cyrano, Tevje, Hamlet tudtam lenni a színpadon, és nem Huszti Péter. Elhitték, hogy az vagyok, és elhittem én is.

– Szerinted mitől lesz hiteles egy színész vagy akár egy ember?

– Nem tudom. Igen, ennek elhiszem, amit mond, csinál, annak nem hiszem el. Rejtély... Ebben benne van a múltad, életed, ténykedésed, tisztességed, emberséged, a hited.

– Miért vonultál vissza a színpadtól? Most is játszhatnál, most is imád a közönség, most is sikeres lehetnél.

– Ez egy folyamat következménye volt. Szerencsére még mindig jöttek a felkérések, de egyiknél sem éreztem azt a korábbi hevületet, hogy „ezt de jó volna eljátszani!”. Sőt, inkább úgy éreztem, ez nem az én szerepem. Miért is? Nem a szereppel vagy az előadással volt bajom, hanem magammal. 74 éves voltam, több mint száz nagy főszerepet eljátszottam, örömem, boldogságom volt veled, ekkor azonban úgy éreztem, elég volt. Nem akartam megvárni azt, hogy rettegek, vajon eszembe jut-e a szöveg, hogy ott tébláboljak a sűgőlyuk körül, ahol baj esetén kisegítenek, hogy nehéz legyen reggel felkelni a próbákra, vagy csupán a nevem miatt osszanak rám szerepet, szánalomból. Nem akartam, hogy az a csoda, amit jelentett nekem a színház, szertefoszoljék. Minden dráma, rossz érzés, önmarcangolás nélkül hagytam abba.

– A játék sem hiányzik?

– Dehogyan hiányzik! Ott vannak az unokáim. Egy délután velük nagyobb játék, mint a Shakespeare-összes... ■

„Cyrano, Tevje, Hamlet tudtam lenni a színpadon. Elhitték, hogy az vagyok, és elhittem én is.”